

V skrinjico KZ

izpust 28. novembra kroglice! Ne reci: "Bodo že brez mene opravili volitve." Seveda jih bodo opravili, toda kako? Morebiti bo ravno od tvojega glasu odvisno, da bodo zmagali poslanci protiverskih in proticerkvenih strank! Če naši Kmetijski zvezi tvoj glas manjka, lahko dobi Kmetiska zveza enega poslanca manj. In če bo v državnem zboru pri glasovanju naša stranka imela enega poslanca premalo, kaj se lahko zgodi? Da ne bomo dobili samouprave Slovenije, da bodo še dalje gospodarili in odirali kmetstvo in delavske ljudstvo veletrgovci, milijonarji, izvozniki, bankirji. Ali hočeš, da dobi kmetstvo še višje davke, vojni dobičkarji pa se bodo še dalje valjali v krivične pridobitne bogastvo? Ali hočeš, da dobimo brezversko šolo in civilni zakon ter ločitev zakonov. Če tega ne hočeš, moraš iti na volišče in tam vreči kroglice v tisto skrinjico, ki bo določena za našo Kmetisko zvezo.

Tedenske novice.

Laži samostojnežev. V "Kmetijskem listu" dne 7. oktobra št. 41 trdijo samostojneži, da so odpravili odpravnice izkaznice, ki so ovirale kmetijske prebivalstvo pri prometu s kmetijskimi pridelki. V izjavi uredništva pa beremo, da si Mermolja lasti zaslugo, da je posredoval in dosegel v avgustovski krizi izvoz sadja na Dunaj in Bavarsko. Vse to je kratkoma le laž! Oboje so dosegli naši poslanci, ki so v ozki zvezi s trgovskim ministrom Ninčičem; posebej bodo o tem lahko poročali poslanci Vesenjaj, Pišek in Hohnjec. Mermolja in par drugih je prišlo kot deputacija v Beograd, ko je bila zadeva že po posredovanju naših poslancev sklenjena. Dostaviti se moramo, da je bilo potrebno tudi v ministrskem svetu razprav in tam je naš voditelj dr. Korošec po svoji stari navadi ščitil in zagovarjal kmetstvo koristi, osobito svojih ožjih rojakov-sadjarjev iz Slovenskih gor.

Mermolja ne more pozabiti na beograjsko enketo in ministra dr. Poljaka. Naš poslanec kmet Brodar je dovolj jasno dokazal, koliko je Mermolja s svojim nastopom in s svojim hvalisanjem o velikanskih dohodkih škodoval našim kmetom. Trdil je namreč, da ima štajerski kmet 30.000 K čistega dohodka na zemljišču 5 ha. Na podlagi teh in sličnih izjav se je odmeril našim ljudem osebnodohodninski davek. Če niso mogli priznati takih velikanskih dohodkov, ker jih v resnici ni bilo, so davčni uradniki ali očitno ali pa v svojem mišljenju dolžni kmeta laži, češ, saj je Mermolja sam povedal, v kakem blagostanju živi pri nas kmet. To je prvo. Drugo pri tej anketi je Mermoljevo ožje znanstvo z bivšim demokratskim ministrom-milijonarjem dr. Poljakom. Dr. Poljak je delal tako na kosmato, da ga sedaj celo bankirski demokratje ne upajo kandidirati.

Advokatska "Nova doba" si je zastavila nalogo, da zdaj v volilnem boju posebno in po načrtu napada duhovščino. Mi ne bomo branili duhovščine. Vprašamo samo liberalne advokate krog "Nove dobe": Koliko kmetov so že pognali na boben brezvestni liberalni advokate? In: Ali morete imenovati le enega duhovnika, ki je spraval kakega kmeta na nič? Drugo vprašanje: Kdo je na Slovenskem z Rajfajzenovimi posojilnicami rešil na stotine kmetov in manjših posestnikov iz krempljev oderuhov, kojih potomeci se skrivajo pod okriljem Samostojne in demokratske stranke? Ali ne slovenski duhovniki, ki so od leta 1907 s pomočjo Zadrufne zveze ustanovili na Spodnještajerskem nad 120 kmetijskih posojilnic in zadruf? Tretje vprašanje: Kdo je desetletja branil proti nemškemu navalu slovensko mejo na Štajerskem in Koroškem? Kdo vztraja zdaj v neodrešeni domovini, na Primorskem in tolaži naše rojake v laški sužnosti? Ali ne zopet slovenski duhovniki? Kdo je med vojsko ljudstvu brezplačno pisal razne prošnje? Kdo je brezplačno pisal za naše ljudi pisma vojnim ujetnikom? Ali ne naši duhovniki? Kdo je branil in rešil Prekmurje? Ali ne župnik Klekl doma in bogoslovni profesor dr. Slavij v Parizu? Zakaj so tudi liberalci leta 1918 z nami vred slavili in pozdravljali dr. Korošca kot prvobornika za Jugoslavijo? Koga pa so Nemci leta 1914 najbolj zapirali in pretapali in opljuvali? Ali ne slovenski duhovniki, ki so jih poznali, da delujejo za slovensko ljudstvo in mu bodo ohranili slovenski materni jezik? Ali pa je bil zaradi narodnosti leta 1914 zaprt tudi gospod Spindler ali Lešničar ali dr. Kukovec? Mi nismo nikdar nič slišali ne čitali o tem. In zdaj očitajo ti ljudje slovenskim duhovnikom, da niso narodni!

Resnica o škofovih najemnikih. Na umazana in lažnjiva obrekovanja v "Enakosti" je meni kakor zastopniku škofijskega posestva Betnave skoro nepotrebno odgovarjati, ker je vsak razumen človek lahko sam sprevidel, kakšne namene so socialisti s tem zasledovali. "Enakost" se opira na lažnjive in nesramne vesti, ki jih dobiva od ljudi najslabše vrste, ter hoče s tem pridobiti novih pristašev, kar se mu pa gotovo ne bo v veliki meri posrečilo. Po mojem mnenju je še dovolj ljudi med kmeti in posestniki, ki takih opravljanj ne vpoštevajo, dokler niso o tem tuži popolnoma prepričani. Kar se tiče najemnice Marije Potočnik in Antonije Muršec, bi gg. pri "Enakosti" svetoval, da stopijo sami z njima v stik, potem bi spoznali takoj, s kakimi ljudmi da imajo opraviti, in kako bi oni z njimi kmetstva dela opravljali. Zanimivo bi bila izvedeti, zakaj ti dve stranki pri tolikem pomanjkanju delavnih moči nikjer ne moreta dobiti dela in zakaj se jih vsa okolica kot delamrznih ljudi brani. Marija Potočnik je stopila tukaj na podlagi pis-

menne pogodbe v službo dne 16. aprila letošnjega leta, je še danes tukaj in uživa svoje pristojbine, t. j. stanovanje, kurjavo, polje in vrt, kakor tudi pašnik za svojo živino in je bila do danes na škofijskem posestvu zavsem 23 in en pol dneva na delu, pa ne brezplačno, ampak proti odškodnini. Njeno plačilo gotovo ni bilo nič slabše, kakor je to pri drugih okoliških posestnikih v navadi, ker je prejela razven že omenjenih pristojbin za svoje delo na dan še 3 K in hrano v vsemi svojimi otroci, ki pa niso delali ničesar. Pri tem je pa delala na posestvu s svojimi razposajenimi otroci še veliko škodo. Ker ni izpolnila pogodbe in je dražila druge najemnike ter bila slabega vedenja, je bilo oskrbništvu primorano jo odpustiti. O najemniku Muršecu sledeče: Alojz Muršec in njegov sin Franc sta bila v službi tukaj letos od 25. februarja t. l. Dobivala sta skupno s postranskimi dohodki 140 K mesečno in celo preskrbo z ženo in otrokom. Razven tega sta imela pristo stanovanje (a ne luknje), prsto kurjavo, brezplačno polje in vrt ter mleko po znižani ceni. Če je bila žena na delu, je dobivala še 3 K dnevno. Muršec je živel s svojo ženo v vednem prepiru in se je večkrat izjavil, da jo bo zapustil in bi bil vesel, če bi umrla. Vsled tega in radi tatvine dveh vreč ovsa, ki jo je izvršil njegov sin, je Muršec dne 9. avgusta t. l. svojo službo brez odpovedi zapustil. Kar se tiče njegove hčerke, je ta živel brez vse vzgoje in nadzorovanja ter se je klatila okrog z nemoralnimi ženskami, da so že sosedje oskrbništvu na njo opozarjali. Muršec je zapustil ženo in otroka v stanovanju in stopil sam v drugo službo. Od strani oskrbništvu posestva Betnava je bilo stanovanje ženi na tri tedne odpovedano in je bil tudi Alojz Muršec potom občinskega urada opozorjen, da naj se drži pogodbe ali pa stanovanje tekem 14 dni izprazni. Ker pa tej zahtevi ni ugodil, oskrbništvu pa rabi stanovanje za druge najemnike, so stanovanje občinski organi izpraznili. Trditve, da je bil občinski sluga po ekonomu podkupljen, bo pa imela sodnijske posledice. Vprašam sedaj gg. zaščitnike delamrznih ljudi: Ali je oskrbništvu posestva Betnave samo zato tukaj, da najdejo taki ljudje zastoj stanovanje, kurjavo in zemljo? Morebiti lahko ti zaščitniki sami vzamejo take ljudi v svojo oskrbo? Sicer pa sem zvedel slučajno za ta obrekovanja, ker na ta umazani list nisem naročen in ga tudi ne čitam, da bi se mogel vedno opravičevati. Priporočam tem gg. zaščitnikom, da se o Muršecu in njegovem delu informirajo natančneje pri njegovem prejšnjem delodajalcu, oskrbništvu Rogoza, ako meni ne verjamejo. — Al. Lešnik, oskrbnik.

Harmonikafabrikant Vinko Simonič. Fara Sv. Urbana pri Ptujju je tako srečna, da je dala svetu novega veleuma, modrijana Vinka Simoniča. V Vintarovskem vrhu stoji rečna bajtica, ki hrani v sebi ta osmi čudež sveta. Do sedaj se je le malo slišalo in govorilo o njegovih zmognostih; samo enkrat je prinesel "Slov. Gospodar" kratko notico, da je šel dragi Vinko med samostojneže, pa še takrat so mnogi po pomoti mislili na drugega Vinka Simoniča, ki stanuje tudi v urbanski fari in ima po nesreči isto ime kakor naš ljubi Vinko v Vintarovskem vrhu, pa je samo v čast sv. Urbana. Tako malo je široki svet po znal vintarovskega Vinkota. Vedeli smo pač, da izdeluje razne harmonike, da si pastirji z njimi priganjajo dolg čas na paši; ponujal jih je tudi v listih. Ob času vojske se je Vinko vrgel na druge stroke, začel je izdelovati karbidne svetilke in jih je celo priporočal v klerikalnem koledarju Družbe sv. Mohorja. Zdal pa, ko je potihnil bojni grom, je začutil Vinko v sebi naenkrat drug, vojni poklic in zasedel je bojevitiga belca in vzel v roke bojno zastavo, postal je agitator ali priganjač Samostojne kmetijske stranke. Sam general Mermolja iz slavne Vertolbe ga je v Ljubljani potrdil za novo, tako častno službo in mu nakazal primerno krasno plačo. In tako roma zdaj bojeviti Vinko po vseh občinah Slovenskih gor in vabi in kliče skupaj bivše štajercijance in liberalce, da jim pokaže "Samostojna" nebesa, kjer jim bodo kar pečeni piščanci in praženi purani padali v usta. Samo, kdo jih bo dal? Ali Simonič? On jih sam nima. Mi se ne čudimo gibnosti in jezičnosti odposlanca Vinkota, vsaj ne dela zastoj, vsaj je dobro plačan za vsako stopinjo — kaj ne, dragi Vinko? Mi se čudimo samo slabomnosti in kratkovidnosti tistih backov, ki nimajo niti toliko samostojnega spoznanja, da bi spoznali, da je vse Simoničevo delo le laž in hinavščina, le lov po lahkem boljsem zaslužku, in se mu zato vsedejo na limanice. Kar gre za njim, to so ali ljudje, ki so bili že prej kot liberalci sovražniki vsake krščanske misli in so to ostali tudi zdaj, ali pa nerazodni duševni reveži, ki prej niso vedeli, zakaj so bili štajercijanci, in tudi zdaj ne vejo, zakaj so samostojneži. To je množica tistih, ki ničesar ne berejo in ničesar ne mislijo in zato ne razločujejo, kaj je belo in kaj je črno; podobni so možakarju, ki je prišel v kapelo počastit sv. nadangela Mihaela, pa je prižgal svečo Luciferu. Na eni strani zidajo Bogu kapele, stavljaajo križe, hočejo biti verni kristijani, na drugi strani pa se zapisejo hudiču, ker jim obljublja: Vse ti bom dal, cenejši sladkor, koruzo, sol, življenje brez davkov in križev, po ceni se boš vozil po železnici, samo dra. Korošca zapusti in njegovo Kmetisko zvezo, ter moli mene, samostojnega Boga! In backi odpirajo oči in usta, poslušajo in pravijo: Lepo bo tam v samostojnem raju — in se zapisejo Samostojni. Reveži ne premislijo posledice, kakor jih ni premislila Eva pod drevesom. Zato tudi zdaj plešejo, kakor jim gode Simoničeva harmonika; zato hodijo zdaj za Vinkotom, da jim spoji ali skupaj zloča njihove počene butice. Neuki siromaki so, pogoltnjejo, kar jim kdo položi na jezik. Kar je pa resnično

kmetskega, ima svoj kmetijski list, svojega "Slov. Gospodarja", "Domoljuba", "Kmetovalca", svojo "Stražo", čita presoja, obsoja in izbira modrosti, ne poslušaje Simoničeve laži modrosti; ti so v resnici samostojni, pa ne Mermoljevi, ampak po prostem, samostojnem preudarku prostovoljni in prostodušni pristasi stare, v boju preizkušene Slov. kmetiske zveze. Ali ste razumeli, vi Simoničevi backi? Če bi le malo pogledali po svetu ali brali pameten časopis, bi ne poslušali laži-preroka. Mi vas samo pomiljujemo! Obljubljenega raja ne bote videli.

Demonstracije po Mariboru. Zaradi dogodkov na Koroškem so bili včeraj velike demonstracije v Ljubljani, zvečer tudi v Mariboru. Ob 7. uri zvečer se je sklicalo od neke strani manifestacijsko zborovanje, za katero pa naša stranka ni bila povabljena. Na zborovanju je govoril novinar Pirc in več drugih govornikov. Govorniki množice niso mogli obvladati. Tako se je manifestacijsko zborovanje spremenilo v demonstracije po mariborskih ulicah. Mi obžalujemo, da se je to zgodilo, ker zato bodo trpeli Slovenci na Koroškem in sploh v Avstriji.

Gospodarstvo.

Kmetijske podružnice, ki se niso izvolile delegatov za občni zbor, nujno pozivamo, da takoj skličejo občni zbor. Vsaj 14 dni mora biti občni zbor po prej naznanjen v "Kmetovaku". Okoli 20 naših podružnic se ni volilo. Zakaj taka malomarnost? Podvizajte se!

Razstava perutnine iz mariborskega okraja, ki jo priredi 23. in 24. t. m. Kmetijska podružnica Maribor in okoliš na Gambrinovem vrtu, bo nad vse zanimiva. Naj bi pa tudi zelo mnogo občinstva, zlasti kmetskega, posetilo to razstavo, ki zasleduje nad vse hvalvreden cilj. Natančni zapiski nemških kurorejcev kažejo, da daje kura jajčnica v enem letu 5—10-krat toliko čistega dobička, kot je sama vredna. Samo to dejstvo nas dovolj jasno opozarja na veliki gospodarski pomen umne kuroreje. Zato pa naj v prvi vrsti naše kmetstvo prebivalstvo vso pozornost resno obrne na to panogo kmetijstva, s kojo se lahko vsakdo bavi, ki je v obratu najcenejša in zahteva najmanj truda. Potrebna pouka bo dobil po razstavi, ki se bo otvorila v soboto 23. t. m. ob 10. uri dopoldne. Otvoritvi bo takoj sledilo prvo predavanje. Drugo predavanje bo popoldne ob 4. uri, tretje v nedeljo ob 10. uri dopoldne in četrto popoldne ob 4. uri, nakar se bo razstava zaključila. Udje Kmetijske podružnice naj se razstave udeleže polnoštevilo, dovoljen pa je vstop vsakomur; v prvi vrsti velja vabiti ženstvo.

Zivinski sejem v Mariboru. Na včerajšnji sejem je bilo prignanih: 4 bikov, 76 volov, 132 krav, 4 teleta in 7 konj. Cene so se gibale: prvovrstni volovi 15 K, drugovrstni volvi 13 K, plemenski volvi 11—12 kron, klavne krave (tolste) 13—15 K, breje krave 15—16 K, po en kilogram žive teže. Kupčija je bila zelo živahna in je bil trg ob 12. uri že razprodan; po sebnem velikem kupeev je bilo za krave iz Dravske doline, za vole iz šentiljskega okoliša. Pripeljano blaga je bilo v obče lepo in je vsled tega tudi lahko kupca našlo.

Popis živine in vozov. Našim čitateljem je še gotovo v živem spominu ona od vojaške oblasti svoj čas dokaj nerodno izdana naredba o popisovanju živine in vozov. To naredbo so začeli izvajati na Hrvaškem, kjer je prišlo do onih znanih krvavo smrtnih izgredov. Pri nas je preprečil gotove izgrede naš poslanec dr. Hohnjec, ki je ostro protestiral proti tej za naše razmere bedasti naredbi pri vojnem ministru v Beogradu. Vojaška oblast je izprevidela svojo nerodnost in ukinila ukaz o popisovanju živine in vozov. Sedaj je izdana nova naredba o popisu živine in vozov, ki se bo začela izvajati po vsej kraljevini 14. oktobra. Ta novo zapovedani popis pa je pameten, ne bi razburjal ljudi in kmetje se mu bodo zlahka oporili. Popisovalne komisije bodo šle od občine do občine in izvršile popis. Le prav majhne občine se bodo morale združiti z večjimi. Ta popis, pri kateremu se ne bo kmetom odvzelo ničesar, je potreben, da dobi vojaška oblast pregled čez živino in vozove v slučaju morebitne mobilizacije.

Vinarstvo.

Situacija na vinskem trgu.

V Sloveniji še ni opaziti živahnejšega gibanja; cene se gibljejo med 10—16 K. Sortirana vina višje. Okrog Zagreba plačujejo mošt od 10—12 K. V Dalmaciji se zahteva 90—100 K za stopnjo alkohola, v Veršacu pa notira vinska brozga po 6—7 K. Cene v splošnem rastejo. Na Ogrskem so se cene dvignile od 10 K na 20 do 24 K. Zadnji teden so zrastle za 50—60%. Kupci so poslali mnogo prazne posode na postaje vinskih central, in da je vsaj deloma napolnijo, dovoljujejo višje cene. Vprašanje je, če bo zamogel konzum nositi teže takih cen. Letnik 18 in 19 se plačuje sd 22—30 K; Zafoge majhne.

Francija in Italija javljata tudi dvigajoče se cene. Producenti držijo z blagom nazaj, spekulacija pa išče blago. Cene v Italiji stoji med 180 do 250 lir za 100 kg grozdja. Na južnem Tirolskem se je v okolici Trienta razprodalo od 24. do 26. septembra 5750 hl mošta po 150 do 200 lir, kakor poroča tamonjni dež. kulturni svet. Nemških, čeških in švicarskih kupcev skoraj ni; vso blago ide v gornjo Italijo.